

Koninklijke Scouts 1. Nederland

Scouting ontstond in Nederland nadat in augustus 1910 zes Britse Scouts en hun leider, afkomstig uit Oxford, door het land waren getrokken. Op 7 januari 1911 sloten acht Amsterdam troepen zich aaneen in de NPO - Nederlandsche Padvindere Organisatie. De NPO hield zich volledig aan de uit het Engels vertaalde spelregels van Baden-Powell. Op 10 maart 1912 werd in Den Haag door een aantal troepen de NPB - Nederlandsche Padvindere Bond opgericht die een Nederlandse variant van B-P's Scouting ontwikkelde.

In 1901 trouwde Koningin Wilhelmina (1880-1962; Koningin van 1898 - 1948) met Heinrich Hertog van Mecklenburg (1876-1934) die daarna Hendrik, Prins der Nederlanden werd genoemd. Hij verdiepte zich in Scouting, zag de waarde ervan voor de jeugd maar verbaasde zich over het feit dat er in Nederland twee nationale organisaties bestonden terwijl Baden-Powells ideaal was één Nationale Scouting Organisatie per land waarvan iedereen deel zou kunnen uitmaken. Prins Hendrik nam dit eenheidsideaal over en in maart 1915 installeerde hij een Prinselijke Commissie onder leiding van een neutrale voorzitter. Deze commissie moest onderzoeken hoe men tot eenheid zou kunnen komen. In juni nodigde hij de topleiding van beide organisaties uit voor een vergadering in het Koninklijke Paleis in Den Haag. Zijn aandringen had succes en op 11 december 1915 volgde een algemene leidersvergadering te Utrecht. NPO en NPB werden samengevoegd en de Vereniging de Nederlandsche Padvindere (beter bekend als de NPV) werd opgericht.

De Prins ontwierp een nationaal vaandel voor de NPV bestaande uit 4 kwartieren waarvan twee met de nationale vlag en twee met de nieuw gekozen Pijlkop, in oranje, op een wit veld. Op 24 april 1916 kwamen 1500 Scouts bijeen op de heide bij De Bilt. De Prins reikte de nieuwe vandelens uit en werd geïnstalleerd als Koninklijke Commissaris.

Illustraties van boven naar beneden: Het vaandel van de NPV, ontworpen door Prins Hendrik, de installatie van Prins Hendrik en Prins Hendrik samen met hoofdverkenner Rambonnet (r).

Ook nadien bleef de Prins actief en hield een vinger in de pap. Hij zorgde er voor dat Viceadmiraal b.d. J. J. Rambonnet op 31 oktober 1920 ging optreden als nationale voorzitter van de NPV. Inmiddels werden de Britse Spelregels letterlijk vertaald en ingevoerd met ingang van 1 januari 1928. Rambonnet werd toen de eerste (en laatste) Chief Scout - Hoofdverkenner van Nederland. Hoewel hij actief bleef als Koninklijke Commissaris trok de Prins zich wat terug. Wel bezocht hij alle grote evenementen en kampen o.a. het eerste grote Nationale Kamp in augustus 1932 dat een oefening werd voor de 5de Wereldjamboree die in 1937 in Nederland zou worden gehouden.

In 1934 overleed de Koninklijke Commissaris die zoveel had betekend en gedaan voor de ontwikkeling van Scouting in Nederland. Koningin Wilhelmina was daarna van 1934 – 1938 beschermvrouwe van de NPV. Haar dochter Juliana aanvaardde in 1936 het beschermvrouweschap van het NPG, het Nederlandsche Padvindsters Gilde.

De 5de Wereldjamboree te Vogelenzang in 1937 werd een groot succes. Voorafgaande hieraan was er veel propaganda via radio en pers. Het kon geen Nederlander ontgaan dat de Jamboree kwam en het zeer populaire Jamboree lied (In negentien drie zeven) kon iedereen zingen en fluiten. Ook stroomden honderden nieuwe leden toe. Het was één van de hoogtepunten van Scouting in Nederland.

Illustraties, van boven naar beneden Prins Gustaf Adolf, Chief Scout van Zweden en Prins Bernhard, Koninklijk Commissaris

Koningin Wilhelmina opende, samen met Baden-Powell, de Wereldjamboree. Als beschermvrouwe van de NPV droeg zij bij deze gelegenheid de Gouden Hoedpluim die haar echtgenoot, als Koninklijk Commissaris, had gedragen.

In 1937 was de dochter van Koningin Wilhelmina en de Prins - Juliana (1909-2004) getrouwd met Bernhard, Prins van Lippe-Biesterfeld (1911-2004). Ook zij brachten enkele officiële dagbezoeken en enkele onofficiële avondbezoeken (grote kampvuren) aan het grote kamp. Zij werden daarbij vergezeld door Prins Gustaf Adolf, de populaire Chief Scout van Zweden. Prins Bernhard werd door Gustaf Adolf en Baden-Powell bewerkt en men haalde hem er toe over Koninklijke Commissaris van het Nederlandse Scouting te worden.

Hij zou deze taak vervullen tot 1989 en kreeg meteen met moeilijkheden te kampen. Het Nederlandse Episcopaat maakte na de Jamboree bekend dat het zijn gelovigen niet meer kon toestaan lid te zijn van organisaties die niet geleid werden door een voor honderd procent uit katholieken bestaand bestuur. Protesten, noch van de katholieken die sinds 1915 lid waren van de NPV, noch van het NPV bestuur mochten

baten. De katholieke Scouts moesten uittreden en werden gedwongen een eigen organisatie op te richten, de Katholieke Verkenner (KV).

De door B-P en Prins Hendrik zo gewenste eenheid was hiermede weer verdwenen. Omdat Wereldscouting slechts één organisatie per land erkende stonden de Katholieke Verkenner buiten de Wereldbeweging en mochten zij zich feitelijk geen Scouts meer noemen. Om dit te voorkomen werd door het NPV bestuur en Prins Bernhard overleg gepleegd met B-P en het Internationale Bureau (nu Wereldbureau genoemd). Een oplossing werd gevonden door de oprichting van een Nationale Padvinders Raad onder voorzitterschap van Prins Bernhard. Deze Raad werd, met tegenzin van feitelijk alle betrokkenen, door de Wereldbeweging erkend als de NSO van Nederland. Waardoor de KV Scouts Scouts konden blijven. Als vele anderen accepteerde Prins Bernhard, die altijd een voorstander van één NSO zou blijven, met tegenzin deze oplossing.

De populaire Hoofdverkenner Rambonnet van de NPV, door gezondheidsproblemen na de Jamboree afgetreden en tijdens de Bezetting overleden, werd niet meer vervangen. De titel 'Chief Scout' vertaald met 'Hoofdverkenner' kwam te vervallen. Zowel NPV als KV werden verder geleid door een 'Hoofdcommissaris'. Rambonnet was de eerste en laatste Nederlandse Hoofdverkenner.

In september 1939 brak de Tweede Wereldoorlog uit. Op 10 mei 1940 overschreden de troepen van Nazi-Duitsland de Nederlandse, Belgische en Luxemburgse grenzen. Het Koninklijke Huis was genoodzaakt met de regering uit te wijken naar Groot-Brittannië. In april 1941 werden de Nederlandse Scouting en Guiding organisaties door de bezetters en hun handlangers verboden en werden alle eigendommen in beslag genomen en deels vernietigd. Ook persoonlijke zaken als uniformen, insignes, boeken etc. dienden te worden ingeleverd, wat bijna niemand deed.

Op de Britse Eilanden verenigden de Nederlandse Scouts, die daar gestrand waren, zich in de TVNP - Tijdelijke Vereniging van Nederlandse Padvinders. Prins Bernhard nam - als Koninklijk Commissaris - de leiding. Hoewel hij het druk had met militaire zaken nam hij o.a. het initiatief voor de vervaardiging van De Das met de Nederlandse Leeuw en armbanden met de woorden: Scout en Padvinder. Er daarbij uitgaande dat zo goed als geen een padvinder op de dag van de Bevrijding nog in uniform zou kunnen verschijnen en dan van deze attributen zou kunnen worden voorzien. (Dit zou anders lopen daar zo goed als niemand de uniformen had ingeleverd en de Scouts, soms nog voor de Geallieerde soldaten hun woonplaatsen binnen trokken al actief waren en in uniform. De Das met de Leeuw werd later, als onderscheiding, door Prins Bernhard uitgereikt aan Scouts die in het Verzet werkzaam waren geweest.

Tijdens de moeilijke Bezettingsperiode was er - door de gemeenschappelijke vijand - een grote eenheid ontstaan. Maar na de Bevrijding waren er krachten aan het werk die kostte wat het kostte de vooroorlogse verdeeldheid en 'schotjesgeest' weer wensten in te voeren en daarin jammer genoeg ook slaagden. In Scouting wenste men weer te komen tot slechts één Nationale Scouting Organisatie en gestimuleerd door Prins Bernhard ging men aan het werk om dit doel te bereiken. Al op 29 september 1945 kwam de topleiding van NPV, KV en NCVP bijeen in de Westerkerk te

Amsterdam. Ook aanwezig waren leiders van kleine z.g. 'onafhankelijke' of 'break-away' groepen, die zich in het verleden hadden afgescheiden. Nog diezelfde dag werd de overeenkomst getekend en ontstond er weer één Nationale Padvindsters Organisatie. Het Episcopaat van de RK Kerk, dat ook zijn greep op de gelovigen tijdens de oorlog voor een deel had verloren, stak echter een spaak in het wiel. Men wenste te komen tot één nationale Katholieke Jeugd Beweging (de KJB) en wenste het Katholieke Scouting zonder meer op te heffen. Men verbood het tekenen van het bereikte akkoord. Dus moesten de KV Scouts zich terugtrekken uit de nieuwe NSO, er werd zelfs verlangd dat zij Scouting geheel zouden opgeven. Hooglopende protesten

mochten niet baten en hoewel het Episcopaat moest toestaan dat de katholieke jongens Het Spel van Verkennen zouden mogen blijven spelen moesten zij dit doen als de VKJB of wel de Verkenners van de Katholieke Jeugd Beweging. Om opnieuw te voorkomen dat de Katholieke Scouts buiten de Wereldbeweging zouden komen te staan en zich geen Scouts meer zouden mogen noemen werd - met grote tegenzin - op 3 mei 1947 de Nationale Padvinder Raad door de Koninklijke Commissaris opnieuw geïnstalleerd en door het Internationale Bureau (nu Wereldbureau)

weer erkend. Velen, zowel in de NPV als de VKJB en ook Prins Bernhard, bleven echter streven naar één NSO. Het zou nog even duren.

De prinsessen (v.l.n.r.) Beatrix (1938), Irene (1939), Margriet (1942 – Canada) en Christina (1947) - toen nog Marijke genaamd - als padvindster.

Na de Bevrijding keerde de Koninklijke familie weer terug. Prins Bernhard, Prinses Juliana en hun vier kinderen vestigden zich op Paleis Soestdijk bij Baarn. Toen Beatrix en Irene oud genoeg waren om kabouters te worden werden zij opgenomen in een voor hen speciaal opgericht padvindstersvendel dat onderdak kreeg in een voor dit doel verbouwd gebouwtje achter in de tuin van Paleis Soestdijk. Prinsessen Margriet en Christina zouden volgen. Toen hun kaboutertijd voorbij was volgde voor hen de ceremonie van het 'overvliegen' naar de padvindsters. Beatrix en Irene werden lid

van een NPG Watervendel in Jisp, in Waterland, even ten noorden van Amsterdam. Margriet en Christina bleven op het land.

Hun moeder, Koningin Juliana, die in 1948 Koningin Wilhelmina was opgevolgd had - mede door haar vader Prins Hendrik - altijd belangstelling gehad voor Scouting en Guiding. Sedert 1936 was zij beschermvrouwe van het NPG en op 30 mei 1950 legde zij de padvindstersbelofte af. Haar Padvindstersnaam werd *Movavedo*, Moeder Van Vele Dochters. Onder die vele dochters werden niet alleen haar eigen dochters verstaan maar alle Nederlandse padvindsters en gidsen. In tegenstelling tot Prins Bernhard, die na zijn installatie tot Koninklijke Commissaris nog maar zelden in uniform was verschenen, bezocht zij alle bijeenkomsten wel in uniform.

De Minister van Maatschappelijk Werk – Mej. Marga Klompé – lid van de Katholieke Volkspartij was van mening dat vier organisaties, die op hetzelfde terrein actief waren, beter konden samensmelten tot één beweging, zodat ze maar één keer overheidssubsidie zou hoeven verstrekken. Ze oefende daartoe druk uit op de vier organisaties.

Op 6 januari 1973 was het zover. De twee jongensverenigingen, NPV en KV en de twee meisjesverenigingen, het NPG en de NG fuseerden en zo ontstond één Nationale Scouting Organisatie, een SAGNO (Scouts and Guides National Organisation) genaamd Scouting Nederland. Op de achtergrond had Prins Bernhard zijn steun verleend. Er veranderde veel. De naam commissaris verdween en de Koninklijke Commissaris werd nu beschermheer van Scouting Nederland.

Prins Claus, in 1966 getrouwd met Prinses Beatrix - die in 1980 haar moeder opvolgde als Koningin - werd nu Beschermheer van Scouting Nederland. Hij overleed op 6 oktober 2002. Op 1 april 2006 werd zijn taak over genomen door Prinses Maxima, echtgenote van Kroonprins Willem-Alexander. Nadat Koningin Beatrix in 2013 werd opgevolgd door Koning Willem-Alexander bleef Koningin Maxima haar taak als beschermvrouwe van Scouting Nederland vervullen.

Op 8 april 1989 nam Prins Bernhard in de tuin van Paleis Soestdijk officieel afscheid van Scouting Nederland. Zowel Koningin Juliana - sinds haar aftreden in 1980 weer Prinses - als hij waren tot hun dood toe lid van de Internationale Baden-Powell Fellowship onder leiding van Carl XVI Gustaf, Koning van Zweden.

Prinses Juliana als *Movavedo*. Beschermheer van Scouting Nederland Prins Claus en beschermvrouwe Koningin Maxima. (sinds 2005, eerst als Prinses Maxima en sinds 2013 als Koningin Maxima.)

Prinses Juliana overleed op 20 maart 2004. Prins Bernhard op 1 december 2004.
Behalve Prinses Maxima zijn er verder geen leden van de nu toch wel zeer uitgebreide Koninklijke Familie betrokken bij Scouting.

© Piet J. Kroonenberg, Amsterdam, februari 2006.

Bijgewerkt in januari 2010 en in augustus 2016.